

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 256/2025-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a zo sudcov Libora Duľu a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], zastúpenej Mgr. Lukášom Kysuckým, advokátom, Kamenná 3607/29, Žilina, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Tost/58/2024 z 15. januára 2025 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 13. marca 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v záhlaví označeným uznesením najvyššieho súdu, ktorým bola zamietnutá jej sťažnosť proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu sp. zn. BB-4T/18/2016 z 29. novembra 2024, ktorým predseda senátu nebol vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania v tejto trestnej veci. Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie aj uznesenie špecializovaného súdu. Tiež sa domáha, aby ústavný súd neodkladným opatrením uložil špecializovanému súdu v konaní vedenom pod sp. zn. BB-4T/18/2016 nekonať a nerozhodovať, a to až do rozhodnutia ústavného súdu o ústavnej sťažnosti.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh vyplýva, že na špecializovanom súde sa pod sp. zn. BB-4T/18/2016 vedie trestné konanie proti [REDAKOVANÉ] a spol. pre pokračovací zločin neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1 aliney druhej, ods. 2 písm. a), ods. 4 Trestného zákona a iné. Sťažovateľka ako obžalovaná podala 28. a 29. novembra 2024 námietku zaujatosti proti predsedovi senátu JUDr. Michalovi Trubanovi odôvodnenú jeho stupňujúcim sa nepriateľským a agresívnym správaním, ktoré vyústilo do neprípustného útoku a vyhrážania sa väzbou na hlavnom pojednávaní

28. novembra 2024, keď po riadnom ospravedlnení neúčasti sťažovateľky prerušil hlavné pojednávanie a zisťoval, či povaha jej zranení bude umožňovať jej umiestnenie vo väzenskej nemocnici, čím ju donútil udeliť súhlas s uskutočnením pojednávania v jej neprítomnosti.

3. Najvyšší súd rovnako ako špecializovaný súd nezistil dôvody na vylúčenie sudcu z dôvodu pochybnosti o nezaujatosti pre pomer k prejednávanej veci alebo osobám, ktorých sa úkon priamo týka, či už zo subjektívneho, alebo objektívneho hľadiska. Sťažovateľka neuviedla dostatočne presvedčivé argumenty spôsobilé odôvodniť vylúčenie namietaného sudcu. Jeho zaujatosť založila prevažne subjektívnymi názormi, že nezvláda vedenie pojednávania a nevie sa vyrovnáť so skutočnosťou, že sa mu (resp. senátu) nepodarilo ani po dlhšej dobe právoplatne vec rozhodnúť. Podľa najvyššieho súdu predseda senátu dostatočne vysvetlil, z akých dôvodov neakceptoval lekársku správu a prečo požiadal o vyjadrenie nemocnicu pre obvinených a odsúdených ako objektívneho posudzovateľa, či zranenia sťažovateľky predstavujú prekážku jej účasti na pojednávaní. Predseda senátu vylúčil, že by so sťažovateľkou telefonoval a vyvíjal na ňu nátlak. Ak obhajkyňa uviedol, že ak sa preukáže úmyselné zmarenie úkonov pojednávania sťažovateľkou, môže to byť dôvodom väzobného stíhania, išlo len o konštatovanie faktu a upozornenie na možné dôsledky. Predseda senátu pri rozhovore s obhajkyňou nespojil svoj výrok s vyhrážkou, že bude sťažovateľka vzatá do väzby, a neuviedol to priamo ani sťažovateľke.

4. Dôvody uvedené sťažovateľkou sú podľa najvyššieho súdu subjektívne dohady bez preukázania aspoň v rovine dôvodnej obavy. Pochybnosť o nezaujatosti môže stačiť na založenie pomeru odôvodňujúceho zaujatosť, nemôže ale ísť len o subjektívny pocit, ale je potrebná objektívna úvaha, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Uplatnenie § 31 ods. 1 Trestného poriadku prichádza do úvahy, len ak existencia pomeru vzbudzujúceho pochybnosť je preukázaná. Pre takýto záver nepostačuje len subjektívny, objektívnymi faktami nepodložený pocit obžalovaného založený výlučne na nestotožnení sa s pre neho nepriaznivým rozhodnutím či postupom sudcu, o ktorého vylúčenie ide. Predseda senátu sa k sťažovateľke nevyjadroval hanlivo, urážlivo ani dehonestujúco, ale snažil sa podľa vlastných slov len zabezpečiť riadny priebeh a postup pojednávania. Podľa najvyššieho súdu tým neprekročil tolerovateľnú mieru na takýto postup. Predseda senátu konanie sťažovateľky považoval za účelové v snahe dosiahnuť jeho vylúčenie z dôvodov, že sa snažil postupovať tak, aby sťažovateľka nemohla úmyselne mariť vykonanie hlavného pojednávania.

5. Najvyšší súd preto konštatoval neexistenciu skutočností, ktoré by dostatočne objektívne odôvodňovali obavu zo zaujatého konania a rozhodovania daného sudcu vo veci sťažovateľky, ani nezistil žiadne skutočnosti naznačujúce absenciu nestrannosti a predpojatosti. Uvedené vylučuje úvahy o jeho vylúčení z vykonávania úkonov. Najvyšší súd sa priklonil k vyjadreniu namietaného sudcu a k správe zdravotníckeho odboru Generálneho riaditeľstva Zboru väzenskej a justičnej stráže. Tiež považoval správanie sťažovateľky za tendenčné, keď navyše dala súhlas na vykonanie hlavného pojednávania, na čo ho súd aj 28. novembra 2024 vykonal. Charakter jej námietok zároveň v niečom pripomína nespokojnosť zo zvoleným procesným postupom, čím sa najvyšší súd ani nie je oprávnený zaoberať. Pre neexistenciu dôležitého dôvodu na vylúčenie sudcu nebolo možné vyhovieť sťažnosti sťažovateľky, pretože by tým došlo k porušeniu jej práva na zákonného sudcu a na prerokovanie veci nestranným súdom.

II. Argumentácia sťažovateľky

6. Najvyšší súd sa dôsledne neriadil proklamovanými zárukami objektívneho a nestranného súdneho rozhodovania podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Inak by nemohol dospieť k nesprávnemu záveru, že nie sú dané dôvody na vylúčenie sudcu podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku. Nedá sa súhlasiť s tvrdením že sťažovateľka neuviedla dostatočne presvedčivé argumenty spôsobilé odôvodniť vylúčenie namietaného sudcu. Rozporuplne vyznieva jeho argumentácia, že charakter námietok pripomína nespokojnosť so zvoleným postupom, čím sa najvyšší súd nie je oprávnený zaoberať.

7. K porušeniu práva sťažovateľky na zákonného sudcu a na prerokovanie veci nestranným súdom došlo a) už po nápade veci v roku 2016, keď sa sudca JUDr. Michal Truban sofistikovane vyhol rozhodovaniu a v dôsledku tohto svojvoľného a neprípustného počínania došlo k závažnej nečinnosti, keď vec rozhodol senát v nezákonnom zložení, na čo poukázal najvyšší súd v uznesení sp. zn. 2To/9/2020 zo 16. augusta 2022, b) po vrátení veci v roku 2022 došlo k vytvoreniu senátu, ktorý nebol zákonne zložený podľa rozvrhu práce platného v čase napadnutia veci. Sťažovateľka to uvádzala v námietke zaujatosti a následnej sťažnosti.

8. Najvyšší súd nepostupoval dôsledne ani objektívne pri posudzovaní sťažnosti sťažovateľky, neposúdil významné námietky spochybňujúce nevyhlásenie predsedu senátu, rozhodol absolútne jednostranne, jeho rozhodnutie je arbitrárne a neodôvodnené do tej miery, že popiera význam a účel inštitútu vylúčenia sudcu podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku. Nezaoberal sa vznesenou otázkou zásadnej povahy, že vinou predsedu senátu sa konanie nevedie spravodlivo a súd koná v nezákonnom zložení. Nevzal do úvahy závažné zásahy do dodržiavania jej práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Nezistil možné príčiny správania predsedu senátu voči nej (je ňou to, že napriek predchádzajúcemu zbaveniu sa prípadu ho musel znovu prevziať a nevyrovnal sa s tým, pozn.). K novému prejednaniu došlo v rozpore so zákonom (senát v nezákonnom zložení) a vec bude musieť pre vážne vady byť prejednaná od začiatku, čo znamená vznik ďalších prietáhov.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu o zamietnutí sťažnosti proti rozhodnutiu o nevyhlásení sudcu. Sťažovateľkine námietky možno zhrnúť ako (i) nestotožnenie sa so záverom o nevyhlásení sudcu JUDr. Trubana z rozhodovania, pretože vzhľadom na svoje správanie nie je nestranným sudcom, (ii) námietku nedostatočného odôvodnenia napadnutého uznesenia.

10. Pri posudzovaní ústavnej sťažnosti ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity, na ktorom je založená jeho právomoc rozhodovať o ústavných sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Princíp subsidiarity znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv

a vecne sa zaoberať iba tými ústavnými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ku ktorého uplatneniu dôjde až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popretie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, ktorého právne dôsledky sú premietnuté do § 56 ods. 2 a do § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

11. Konanie o ústavnej sťažnosti je vybudované predovšetkým na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených. Ústavný súd, ako aj Európsky súd pre ľudské práva považujú právo na spravodlivé súdne konanie za „výsledkové“, to znamená, že mu musí zodpovedať proces ako celok. Trestné konanie od svojho začiatku až do konca je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií na ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. V prebiehajúcom trestnom konaní, resp. v konaní, ktoré bolo iba začaté, možno i prípadné protiústavné procesné vady napraviť v rámci celého konania obvyklým a zákonom predvídateľným spôsobom, a to predovšetkým všeobecnými súdmi. Právomoc všeobecných trestných súdov predchádza právomoci ústavného súdu, a to s výnimkami odňatia osobnej slobody väzbou, prípadne generálneho majetkovo-invazívneho opatrenia (zaistenie majetku obvineného), resp. prieskumu porušenia základných práv rozhodnutiami a opatreniami v trestnom konaní proti osobám, ktoré nie sú v tomto konaní obvinenými.

12. Zákonné predpoklady na ochranu základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy v priebehu trestného konania vytvárajú príslušné ustanovenia Trestného poriadku, v kontexte posudzovanej veci ide v konečnom dôsledku o dovolací dôvod v zmysle § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku.

13. Sťažovateľkou podanú ústavnú sťažnosť možno v tomto momente hodnotiť ako predčasne podanú, pretože zaujatosť zákonného sudcu, resp. člena senátu špecializovaného súdu môže ešte namietat' v rámci opravných prostriedkov, pričom trestné konanie pred špecializovaným súdom ako súdom prvého stupňa stále prebieha. Sťažovateľkou opísané okolnosti indikujúce zaujatosť označeného sudcu podľa názoru ústavného súdu nesvedčia o dôvodnosti neuplatnenia zásady subsidiarity pri prerokovávaní tejto ústavnej sťažnosti a o potrebe bližšieho vecného skúmania napadnutého uznesenia najvyššieho súdu (podobne I. ÚS 470/2021, I. ÚS 335/2022, III. ÚS 508/2022).

14. Napadnuté uznesenie sa netýka veci samej, ale iba čiastkovej otázky vylúčenia sudcu (člena senátu) súdu, ktorý rozhoduje vo veci samej (o obžalobe). Nešlo teda priamo o rozhodovanie o trestnom obvinení (o vine a treste), od ktorého sa odvíja aplikovanie záruk podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Námietky sťažovateľky teda nemieria k výsledku trestného konania. Ústavný súd nezistil také okolnosti (výnimky), ktoré by odôvodňovali jeho ingerenciu a uplatnenie jeho právomoci v uvedenom štádiu trestného konania, a preto ústavnú sťažnosť odmietol pre jej neprípustnosť, t. j. podľa § 132 ods. 2 v spojení s § 55 písm. d) a § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde.

15. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite nezaoberal, keďže ich posudzovanie je viazané na vyslovenie porušenia označených práv a slobôd, k čomu v tomto prípade nedošlo. Z uvedeného dôvodu ústavný súd nemohol vyhovieť ani návrhu sťažovateľky na vydanie dočasného opatrenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. mája 2025

Ladislav Duditš
predseda senátu